

Sygn. akt I ACa 774/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 października 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Elżbieta Uznańska
Sędziowie:	<u>SSA Andrzej Szewczyk</u> SSA Grzegorz Krężolek
Protokolant:	st.sekr.sądowy Barbara Piaszczyk

po rozpoznaniu w dniu 24 października 2012 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa M. P.

przeciwko L. J., T. K. i S. S.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego S. S. od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 6 kwietnia 2012 r. sygn. akt VII GC 85/11

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że nadaje mu brzmienie:

„I. oddala powództwo w stosunku do pozwanego S. S.;

II. zasądza od powoda M. P. na rzecz pozwanego S. S. kwotę 3.617zł (trzy tysiące sześćset siedemnaście złotych) tytułem kosztów procesu.”;

2. zasądza od powoda M. P. na rzecz pozwanego S. S. kwotę 2.700zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt ACa 774/12

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 30 października 2012 roku

Powód M. P. wnosił o zasądzenie na swą rzecz od pozwanych L. J., T. K. i S. S. kwoty 131.547,41 zł z ustawowymi odsetkami liczonymi od kwoty 131.417,46 zł od dnia 3 czerwca 2010 r., a od kwoty 129,95 zł od dnia wniesienia pozwu podając w uzasadnieniu, że pozwani byli członkami zarządu (...) Spółki z o.o., od której to Spółki zasądzono

na jego rzecz należność, egzekucja którą skierował przeciwko Spółce okazała się bezskuteczna, w związku z czym odpowiedzialność pozwanych uzasadniać ma przepis art. 299 § 1 k.s.h.

Przeciwko pozwany L. J. i T. K. Sąd Okręgowy w Kielcach wydał w dniu 8 grudnia 2011 r. wyrok zaoczny, zasądając od nich solidarnie na rzecz powoda dochodzoną sumę z żądanymi odsetkami; wyrok ten uprawomocnił się wobec prawomocnego odrzucenia sprzeciwów wniesionych przez oby wyżej wymienionych pozwanych.

Jeśli natomiast chodzi o pozwanego S. S. (który wnosił o oddalenie powództwa zarzucając, że powód skierował egzekucję jedynie do części majątku Spółki, która dysponowała majątkiem wystarczającym na pokrycie wierzytelności), to Sąd Okręgowy w Kielcach wyrokiem z dnia 6 kwietnia 2012 r. zasądził od niego na rzecz powoda kwotę 131.547,41zł (sto trzydzieści jeden tysięcy pięćset czterdzieści siedem złotych czterdzieści jeden groszy) z ustawowymi odsetkami w stosunku rocznym w wysokości 13 %: od kwoty 131.417,46zł od dnia 3 czerwca 2010r., od kwoty 129,95zł od dnia 12 lipca 2011 r. i z każdorazowymi ustawowymi odsetkami do dnia zapłaty oraz kwotę 3.617,00zł (trzy tysiące sześćset siedemnaście złotych) tytułem kosztów procesu z tym, że stwierdził, iż jego odpowiedzialność jest solidarna z pozwany L. J. i T. K. (pkt. I), nakazał ściąganie na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Kielcach od S. S. kwoty 6.578,00zł (sześć tysięcy pięćset siedemdziesiąt osiem złotych) tytułem nie uiszczonych kosztów sądowych z tym, że stwierdził, iż jego odpowiedzialność jest solidarna z pozwany L. J. i T. K. (pkt II), zaś w uzasadnieniu powołał następujące ustalenia faktyczne i konkluzje:

Wyrokiem z dnia 22 listopada 2010 r. Sąd Okręgowy w Kielcach I Wydział Cywilny po rozpoznaniu sprawy o sygn. akt IC (...)z powództwa M. P. przeciwko (...) Spółce z o. o. w K. o zapłatę zasądził od (...) Spółki z o. o. w K. na rzecz M. P. kwotę 131.417,46zł z ustawowymi odsetkami od dnia 21 lutego 2009 r. oraz kwotę 3 617zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Członkami zarządu spółki (...) Spółki z o. o. w K. w dacie powstania zobowiązania byli L. J., T. K. i pozwany S. S.. W dniu 10 stycznia 2011 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w S. wszczął postępowanie egzekucyjne i dokonał zajęcia wierzytelności dłużnika z dnia 10.01.2011 r., 20.01.2011 r., i 4.02.2011r., jednakże egzekucja wobec spółki okazała się bezskuteczna. Sąd Okręgowy ustalił, że spółka posiada majątek w postaci nieruchomości w K. przy ul. (...) o pow. 1 ha, której wartości wynosi ok. 1.700.000 zł. Nadto posiada nieruchomość położoną w N. gm. S. o pow. 12 ha o wartości 1.200.000 zł. Spółka posiada także nieruchomość w N. gm. S. o pow. 14 ha o wartości 750.000 zł. Spółka posiada także majątek ruchomy w postaci: samochodu osobowego M. rok produkcji 1993, o wartości około 30.000 zł., dwóch samochodów osobowo ciężarowych N. (...) rocznik produkcji 2008 wartości po ok. 50.000 zł. Przychody spółki za 2010 r. kształtowały się na około 20.000.000zł, zaś zobowiązania spółki za 2010 r. przekraczały kwotę 20.000.000 zł. Postanowieniem z dnia 15 czerwca 2011r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Sokółce umorzył postępowanie egzekucyjne. Sąd Rejonowy w S.I Wydział Cywilny na skutek skargi dłużnika uchylił postanowienie Komornika Sądowego. Następnie prowadzone postępowanie egzekucyjne w sprawie sygn. akt KM(...)w dniu 21 września 2011r. zostało ponownie umorzone, wobec bezskutecznej egzekucji i tytuł wykonawczy zwrócony został wierzycielowi.

Sąd Okręgowy zważył, że powództwo jest zasadne i podlega uwzględnieniu. W ocenie Sądu Okręgowego roszczenie powoda jest w pełni udokumentowane załączonymi do pozwu dokumentami, a co za tym idzie udowodnione. Przesłanką odpowiedzialności ustanowionej w art. 299 § 1 ksh, której ciężar dowodu spoczywa na wierzycielu spółki są: istnienie w czasie, kiedy dana osoba była członkiem zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, określonego zobowiązania tej spółki, stwierdzonego w tym czasie lub później tytułem egzekucyjnym oraz bezskuteczność egzekucji tego zobowiązania przeciwko spółce. W niniejszej sprawie postępowanie egzekucyjne przeciwko spółce zostało umorzone ze względu na bezskuteczność egzekucji.

W ocenie Sądu Okręgowego w tej sytuacji należy uznać, iż powód wykazał podstawę swojego roszczenia. Odpowiedzialności na podstawie art. 299 § 1 ksh członkowie zarządu spółki podlegają od chwili ich powołania do zarządu. Z analizy załączonych do niniejszej sprawy dokumentów jednoznacznie wynika, że pozwani L. J., T. K., jak i pozwany S. S. byli członkami zarządu Spółki. Sąd Okręgowy zważył, że okolicznością bezsporną jest, że pozwany S. S. pełnił funkcję członka zarządu spółki w dacie powstania zobowiązania zaciągniętego przez Spółkę. Istota niniejszego sporu zatem sprowadzała się w ocenie Sądu Okręgowego do ustalenia, czy pozwany ponosi odpowiedzialność w

trybie art. 299 § 1 ksh za zobowiązania spółki powstałe w dacie pełnienia przez niego funkcji członka zarządu Spółki. Pozwany S. S. w dacie zaciągnięcia zobowiązania przez spółkę taki status posiadał. Zdaniem Sądu Okręgowego bezspornym jest w niniejszej sprawie, jak wynika z odpisu KRS, iż pozwany był członkiem zarządu spółki w dacie istnienia zobowiązania. Bezspornym jest również to, że powód wykazał bezskuteczność egzekucji wobec dłużnika - Spółki. W ocenie Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie pozwany S. S. nie wykazał powyższych przesłanek z art. 299 §2 ksh, na podstawie których mógłby uwolnić się od odpowiedzialności za zobowiązania Spółki, a samodzielne zaś szukanie takich dowodów nie jest rzeczą Sądu. Postępowanie egzekucyjne zostało umorzone przez Komornika Sądowego i obecnie nie toczy się postępowanie egzekucyjne przeciwko Spółce z wniosku wierzyciela. Z zebranych dowodów wynika zdaniem Sądu Okręgowego, że pozwany S. S. jako członek zarządu spółki ponosi odpowiedzialność w trybie art. 299 §1 ksh za istniejące zobowiązania spółki, które powstało w czasie pełnienia przez niego funkcji członka zarządu i od tej odpowiedzialności się nie uwolnił.

W tych okolicznościach Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, że przesłanka odpowiedzialności członka zarządu spółki za jej zobowiązania w postaci bezskuteczności egzekucji przeciwko spółce nie musi się odnosić do całego majątku Spółki przyjmując, że istnienie tej przesłanki zostało wykazane przez wierzyciela postanowieniem Komornika Sądowego z dnia 15 czerwca 2011 r., a następnie postanowieniem z dnia 29 września 2011 r.

W konsekwencji wobec nie wykazania przez pozwanego S. S. okoliczności zwalniających go z odpowiedzialności za zobowiązania Spółki ponosi on w pełni odpowiedzialność na podstawie art. 299 § 1 ksh

Okoształ procesu, Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i §3 kpc w związku z § 6 ust 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 z póź. zm.), i art. 1 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 16 listopada 2006r. o opłacie skarbowej (Dz. U. Nr 225, poz. 1635 z póź. zm.). Z uwagi na to, iż powód był zwolniony od kosztów sądowych Sąd Okręgowy w oparciu o przepis art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2010r. Nr 90, poz. 594 ze zm.) nakazał ściągnięcie na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Kielcach od S. S. kwoty 6.578,00zł tytułem nie uiszczonych kosztów sądowych z zaznaczeniem, że jego odpowiedzialność jest solidarna z pozwanymi L. J. i T. K..

Od powyższego wyroku apelację złożył pozwany S. S. i wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddaleniu powództwa, względnie o uchylenie całości wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania.

Pozwany zarzucił błędną wykładnię art. 299 § 1 i 2 KSH w związku z art. 5 KC. W jego ocenie przez błędną wykładnią i niewłaściwe zastosowanie prowadziło do uznania, że członek zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością odpowiada za jej zobowiązania w sytuacji, w której wierzyciel nie uzyskuje zaspokojenia ze względu na zaniechanie podjęcia egzekucji przeciwko spółce w stosunku do całego majątku spółki oraz kiedy zamiast prowadzenia egzekucji wnosi o jej umorzenie. Apelujący zarzucił również wyrokowi wydanemu przez Sąd I Instancji następujące uchybienia:

- błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 299 § 1 ksh, wyrażające się w błędnym uznaniu, że spełnione zostały przesłanki bezskuteczności egzekucji do majątku Spółki, umożliwiające dopuszczalność rozpatrywania i przyjęcia istnienia odpowiedzialności posiłkowej pozwanego, jako członka zarządu spółki kapitałowej,
- naruszenie prawa procesowego, w szczególności art. 233 k.p.c. i art. 232 k.p.c. w zw. z art. 6 kc, poprzez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów w zakresie ustalenia, iż całokształt okoliczności przedmiotowej sprawy nie upoważnia do oddalenia powództwa windykacyjnego na podstawie przepisu art.5kc,
- -naruszenie przepisów przez przyjęcie, że pozwany S. S. nie odpowiada solidarnie z pozostałymi członkami zarządu Spółki,
- naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. poprzez zawarcie w uzasadnieniu twierdzeń nie znajdujących potwierdzenia w materiale dowodowym,

-naruszenie prawa procesowego poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów określonej w art. 233 § 1 kpc.

W uzasadnieniu skarżący wyeksponował błędne przyjęcie, że pozwany odpowiada za zobowiązania spółki w sytuacji, w której wierzyciel poprzez swe zaniechania nie uzyskuje zaspokojenia z majątku spółki. W ocenie pozwanego nie doszło do spełnienia przesłanki bezskuteczności egzekucji. W rozumieniu apelującego bezskuteczność egzekucji ma miejsce wówczas, gdy egzekucja z całego majątku spółki okaże się bezskuteczna; powód zaś prowadził egzekucję tylko z określonych składników majątku spółki i w tym tylko zakresie egzekucja okazała się bezskuteczna.

W ocenie skarżącego Sąd Okręgowy błędnie przyjął, że wierzyciel który zaniechał skierowania egzekucji do ruchomości i nieruchomości spółki wypełnił przesłankę bezskuteczności egzekucji. Wierzyciel mógł świadomie ograniczać środki egzekucyjne pozwalające na zaspokojenie. Takie działanie przeczy istocie odpowiedzialności posiłkowej członka zarządu i stanowi to nadużycie prawa. W ocenie apelującego, gdyby powód skierował egzekucje do innych składników majątkowych, to uczestniczyłyby w podziale sumy uzyskanej z egzekucji.

Zdaniem apelującego powód nie podjął żadnych działań zmierzających do faktycznego zaspokojenia z majątku spółki. Ponadto nie zostało wykazane czy i kiedy spółka była obowiązana do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, a wniosek pozwanego w tym zakresie nie został uwzględniony. Apelujący podniósł, iż powód nie wykazał szkody na skutek nie zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o oddalenie apelacji w całości i wskazał, iż mają zastosowanie wszelkie podstawy uzasadniające odpowiedzialność pozwanego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest uzasadniona, bowiem podniesione w niej zarzuty odnośnie naruszenia art. 299 k.s.h. należy podzielić. Dodać trzeba, że stan faktyczny, wyżej przytoczony za Sądem I instancji, nie był kwestionowany, w związku z czym Sąd Apelacyjny ten stan faktyczny akceptuje i przyjmuje za własny. Spór w sprawie w istocie sprowadza się do interpretacji przesłanki stypizowanej w wyżej powołanym przepisie, dotyczącej „bezskuteczności egzekucji”. Stosownie do treści art. 299 § 1 ksh jeżeli egzekucja przeciwko spółce okaże się bezskuteczna, członkowie zarządu odpowiadają za jej zobowiązania. Zgodnie zaś z §2 art. 299 ksh członek zarządu może uwolnić się od tej odpowiedzialności, jeśli wykaże, że we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie układowe, albo że niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcie postępowania układowego nastąpiło nie z jego winy, albo że pomimo niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcia postępowania układowego wierzyciel nie poniósł szkody. Treść tych przepisów wskazuje zatem, że podstawą ponoszenia odpowiedzialności przez członków zarządu spółki jest istnienie określonego zobowiązania spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w czasie, kiedy dana osoba była członkiem zarządu spółki oraz bezskuteczność egzekucji tego zobowiązania przeciwko spółce.

W ocenie Sądu Apelacyjnego nie można w każdym wypadku utożsamiać uzyskania przez wierzyciela wiedzy o niemożności uzyskania zaspokojenia wierzytelności od spółki, z powzięciem wiadomości o umorzeniu postępowania egzekucyjnego. Trzeba bowiem mieć na uwadze, że istota przesłanki „bezskuteczności egzekucji” w rozumieniu art. 299 k.s.h. nie ogranicza się wyłącznie do wykazania negatywnego rezultatu zakończonego postępowania egzekucyjnego, ale polega także na wykazaniu, że stan majątkowy spółki z o.o. nie pozwala na zaspokojenie jej wierzyciela (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 30 października 2003 r. IV CK 144/02). W związku z powyższym, zwykle postanowienie o umorzeniu egzekucji jest uznawane za wystarczający środek dowodowy, za pomocą którego wierzyciel może wykazać bezskuteczność egzekucji z majątku spółki, dokument ten potwierdza bowiem, że z egzekucji nie uzyska on sumy wyższej od kosztów egzekucji. Tym niemniej, fakt umorzenia postępowania egzekucyjnego daje jedynie podstawy do przyjęcia domniemania, że stan majątkowy spółki z o.o. nie pozwala na zaspokojenie jej wierzyciela. Domniemanie to jest domniemaniem wzruszalnym, zatem możliwe jest wykazanie, że pomimo umorzenia postępowania egzekucyjnego, spółka posiadała majątek pozwalający chociażby na częściowe zaspokojenie wierzyciela. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z 26 czerwca 2003 r., (V CKN 416/2001, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 129) -

jeśli egzekucja była prowadzona tylko z części majątku spółki, można - po jej ukończeniu - przyjąć, że okazała się bezskuteczna w rozumieniu art. 299 § 1, jeżeli z okoliczności wynika, iż także pozostały majątek spółki nie daje realnych podstaw do przyjęcia, że pozwoli on na uzyskanie zaspokojenia. W sytuacji, gdy spółka dysponuje nadającymi się do egzekucji prawami majątkowymi, bezskuteczność egzekucji wobec spółki z ograniczoną odpowiedzialnością musi być ponadto oceniana pod kątem zachowania wierzyciela, czy wyczerpał właściwie przysługujące mu środki aby zaspokoić się z istniejącego majątku spółki. Nie da się bowiem wykluczyć, że nastąpi (jak w niniejszym przypadku) ukończenie postępowania egzekucyjnego bez zaspokojenia wierzyciela ze wskazanych przez niego we wniosku praw majątkowych spółki - dłużnika. W takiej sytuacji, gdy istnieje majątek spółki pozwalający na zaspokojenie wierzyciela, nie sposób uznać przesłanki przewidzianej w art. 299 § 1 k.s.h. za spełnioną. Jeżeli bezskuteczna egzekucja została skierowana jedynie do części majątku spółki, członek jej zarządu będzie ponosił subsydiamą odpowiedzialność jedynie wtedy, gdy z okoliczności wynika, że pozostały majątek spółki nie pozwalał na uzyskanie zaspokojenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 2008 r. IV CSK 15/08, LEX nr 584770). Zdaniem Sądu Apelacyjnego na uwzględnienie zasługuje zarzut skarżącego wskazujący, że spółka posiada majątek, który daje realną podstawę do zaspokojenia powoda. Świadczą o tym przytoczone wyżej, przy przedstawianiu ustalonego stanu faktycznego, okoliczności, nie kwestionowane w sprawie. Dodać można, że na rozprawie apelacyjnej w dniu 24 października 2012 r. pełnomocnik apelującego oświadczył, że Spółka o której mowa nadal funkcjonuje, nie ogłoszono jej upadłości i wniosku takiego nie zgłoszono, stopniowo spłaca długi. Wobec tego istnieje zdaniem Sądu Apelacyjnego w okolicznościach niniejszej sprawy realna możliwość zaspokojenia się przez powoda, gdyż z przedstawionych dowodów wynika, że dłużnik posiada dobrą sytuację finansową.

Reasumując należy stwierdzić, że Sąd Okręgowy błędnie przyjął, iż powód wykazał istnienie w sprawie przesłanki bezskuteczności egzekucji. Powód prowadził egzekucje tylko z określonych składników majątku w postaci wierzytelności spółki i rachunku bankowego

i tylko w tym zakresie egzekucja stała się bezskuteczna. W ocenie Sądu Apelacyjnego wszczęcie i prowadzenie egzekucji tylko w zakresie konkretnych składników majątkowych spółki nie wyczerpało ustawowej przesłanki bezskuteczności egzekucji. W związku z powyższym Sąd I instancji dokonał błędnej analizy powyżej wskazanej przesłanki i takie rozstrzygnięcie musiało skutkować zmianą zaskarżonego wyroku i oddaleniem powództwa w stosunku do apelującego pozwanego. W związku z zasadnością zarzutu naruszenia przez Sąd art. 299 ksh, Sąd Apelacyjny nie odnosił się do pozostałych zarzutów skarżącego podniesionych w apelacji.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego nie jest jednak procesowo możliwe oddalenie powództwa także w stosunku do pozostałych pozwanych, to jest L. J. i T. K.. Zastosowaniu w odniesieniu do nich przepisu art. 378 § 2 k.p.c. sprzeciwia się bowiem procesowy fakt uprawomocnienia się wspomnianego w części opisowej niniejszego uzasadnienia wyroku zaocznego z dnia 8 grudnia 2011 r. (art. 363 k.p.c.).

W tym stanie rzeczy, uwzględniając apelację jako uzasadnioną z wyżej wskazanych względów, Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. dokonując stosownej zmiany zaskarżonego wyroku, przy czym orzeczenie o kosztach procesu i kosztach postępowania apelacyjnego oparto na przepisie art. 98 k.p.c., zasądzając te koszty w wysokości odpowiadającej normom przepisanych według stawek minimalnych z rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (...).